

KABINET VAN DE GEVOLMACHTIGDE MINISTER VAN CURAÇAO

VOEGSELNUMMER
WELZIJN EN SPORT

03 NOV. 2020

SCANPLAZA

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
t.a.v. Staatssecretaris Paul Blokhuis
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Datum: 3 november 2020

Contact persoon: 5.1.2e

E-mail:

Ons nummer: 20K/GM/11407-3

Onderwerp: Afwegingskader ivm verzoek geen negatief reisadvies af te geven voor Curaçao

Geachte heer Blokhuis,

Bijgevoegd(e) stuk(ken) doe ik u toekomen

- ter (verdere) behandeling
- ingevolge uw verzoek
- ingevolge mijn toezegging
- met verwijzing naar Brief met boven vermelde onderwerp*
- voor advies
- ter kennisneming
- De stukken ontvang ik gaarne retour
- Bijlagen: 1

Opmerkingen:

De Gevolmachtigde Minister van Curaçao,

5.1.2e

MINISTER PRESIDENT VAN CURAÇAO

Aan:
 Minister-president Mark Rutte
 Staatssecretaris Paul Blokhuis VWS
 Staatssecretaris Raymond Knops KR

Datum
 2 november 2020

<i>Onderwerp</i>	<i>Pagina</i>	<i>Bijlagen</i>
Afwegingskader ivm verzoek geen negatief reisadvies af te geven voor Curaçao	3	1

Geachte premier Rutte, staatssecretarissen Blokhuis en Knops, Beste collega's,

Ik benader u in het kader van de afweging en besluitvorming die in de Ministeriële Commissie COVID-19 plaatsvindt rond de bijstelling van reisadviezen naar de (ei)landen binnen het Koninkrijk, in het bijzonder naar Curaçao. Tot nu toe wordt voor Curaçao de code geel gehanteerd en in dit schrijven doe ik een nadrukkelijk pleidooi om dit zo te houden en niet over te gaan tot het afgeven van een negatief reisadvies in de vorm van een classificering als code oranje.

De effecten die een eventuele aanscherping naar code oranje met zich meebrengen, hebben niet alleen evident nadelig effect in economische zin, maar hebben op de korte en de lange termijn ook vergaande impact op de volksgezondheid in de vorm van uitdagingen voor de geestelijke en fysieke gezondheidszorg voor onze bevolking. Een zware tweede economische terugval als gevolg van een negatief reisadvies, zal namelijk bovenop de economische impact, ook grote uitdagingen met zich meebrengen voor het op termijn kunnen waarborgen van de algemene volksgezondheid. Deze risico's wegen ons inziens niet op tegen het relatief geringe risico die het handhaven van code geel in combinatie met voorwaarden die reeds van kracht zijn voor reizigers met zich meebrengt voor de bescherming van de volksgezondheid op Curaçao. De onderbouwing van de argumentatie en de risico afwegingen zet ik graag kort in deze brief uiteen.

Op 26 oktober jl. heb ik een brief over een nieuw afwegingskader voor reizigers ter advisering gestuurd aan 5.1.2a. Ik voeg dit schrijven toe als bijlage en verwijs korthedshalve ook hiernaar.

Alhoewel wij Nederland volgens onze eigen systematiek om landen in risicoclassificaties in te delen, al lang op "hoog risico" hadden moeten plaatsen, is dit niet gebeurd. Reden hiervoor is dat de Curaçaose regering impliciet het besluit heeft genomen dat een dergelijke maatregel in het kader van de beheersing en mitigatie van COVID-19 alleen als *ultimum remedium* ingezet zou moeten worden, omdat de toeristische bezoekers uit Nederland voor ons een "life line" vertegenwoordigen temidden van de aanhoudende crisis. Ik hoop dat de Nederlandse regering deze lijn ook wil volgen. Voor de feitelijke context licht ik graag cijfermatig kort de (bewust) bijzondere positie toe die de Nederlandse toeristenmarkt voor Curaçao heeft in deze pandemie.

Zoals bekend is het toerisme een van de belangrijkste pilaren van de Curaçaose economie. We kennen daarbij een diversiteit en spreiding in markten. De cijfers van het toeristenbureau worden bekend verondersteld. Bij de afwegingen rond de economische herstart na de eerste fase van erg strenge Corona maatregelen dit voorjaar, heeft Curaçao het toerisme zeer selectief een herstart gegeven. Met selectief doel ik op de bewuste keuze voor herstel van het verkeer tussen de landen van het koninkrijk (de koninkrijksbubbel), en specifiek het vanaf juli weer toelaten van toeristen

MINISTER PRESIDENT VAN CURAÇAO

uit Nederland onder heldere voorwaarden. De voorwaarden werden afgestemd en geïmplementeerd in nauwe samenwerking en afstemming met de Nederlandse luchtvaartmaatschappijen voor wie de trans-Atlantische route een belangrijke verbinding is. Deze voorwaarden, in combinatie met ons testbeleid en de actieve monitoring van inkomende reizigers, hebben ervoor gezorgd dat de risico's voor besmetting door inkomende reizigers aanzienlijk worden beperkt. Dit biedt houvast en aanleiding om ten aanzien van Curaçao bijzondere afwegingen te kunnen (blijven) maken in de context van reisadviezen binnen het Koninkrijk.

Het gaat daarbij niet (alleen) om de economische belangen. Het gaat veeleer om het negatieve effect op langere termijn op sociaal gebied, en met name ook om het op termijn kunnen waarborgen van de publieke gezondheid in Curaçao. Ik doel hiermee op het gegeven dat in de voorbije decennia voldoende bewijs is geleverd dat sociaal economische status (SES) een belangrijke determinant is voor de gezondheid van het individu alsook voor de volksgezondheid in haar geheel. Ik verwijs b.v. naar het beroemde Black Report in het Verenigd Koninkrijk (1980) over ongelijkheden in gezondheid, maar ook naar de vele andere soortgelijke publicaties in andere landen, waaronder ook in Nederland. Op Curaçao is deze relatie ook gedocumenteerd. Voor het eerst in het Gezondheids Onderzoek Curaçao, uitgevoerd in 1993-1994 en gepubliceerd in 1996 (The Curaçao Health Study: Methodology & Main Results Van Gorcum, 1996). Wij gebruiken als indicatoren voor SES meestal beroepsprestige, inkomen en opleiding. Kort gezegd: wil men een gezond leven kunnen leiden, dan zijn voldoende kennis en (toegangs)mogelijkheden daartoe onontbeerlijk. ECLAC constateerde afgelopen week (rapport nav de 38ste sessie) ook dat gelijkheid moet worden gezien als een integrale component van ontwikkeling, omdat ongelijkheid inefficiëntie met zich meebrengt. Toegang tot onderwijs, gezondheid en sociale bescherming moet worden gezien als investering in ontwikkeling van capaciteiten, en als een manier om het recht op algemeen welzijn te kunnen ontwikkelen voor iedereen.

Een negatief reisadvies vanuit Nederland naar ons eiland zet gelijke ontwikkelingskansen zwaar onder druk. Het zal niet alleen een directe harde klap voor de economie betekenen. Als de gestaag toenemende toeristische activiteiten voor het huidige hoogseizoen wegvallen, heeft dat gevolgen op grote schaal voor werkgelegenheid en ondernemerschap in de hospitality sector, die in vele families op Curaçao voelbaar zal zijn.

In maart jl. hadden wij goede redenen om vergaande reisbeperkingen in te voeren en lokaal zware maatregelen te nemen, vanwege de alom beperkte kennis omtrent dit nieuwe virus, de beperkte (absolute) zorg capaciteit en de wetenschap dat te laat ingrijpen mogelijk desastreus gevolgen zou kunnen betekenen in termen van zorg, oversterfte, sociale- en economische impact. Wij hebben met die benadering de verspreiding van COVID-19 inderdaad vrij succesvol behoorlijk kunnen beperken.

Maar dat kwam met een forse prijskaart. Niet alleen in abstracte economische kengetallen en indicatoren, maar we zien met eigen ogen dat vele mensen hun baan kwijt zijn, en hun families niet meer kunnen verzorgen. Belangrijk is ook dat het effect op de mentale gezondheid nog niet goed in kaart is te brengen. Meestal kost het enige tijd voordat dit aspect zich in volle omvang manifesteert. Schade aan de geestelijke gezondheid is op Curaçao echter nu al merkbaar, en het is een gegeven dat als dit eenmaal postvat, dit een langslappend probleem wordt.

Daarnaast zijn er conform de onderzoeken secundaire gevolgen voor de volksgezondheid in het algemeen (slechter eten, obesitas, toename van suikerziekte en hartvaatziekten, drempels in toegang tot zorg, enzovoorts). Deze zullen bij een tweede economische dreun toenemen, en op termijn zijn de gevolgen daarvan indrukwekkend. Het is van belang te realiseren dat Curaçao nu al aankijkt tegen 30% diabetes bij de volwassen bevolking van Curaçao, en circa 50% met verhoogde bloeddruk (huidige schattingen obv onderzoek door de afd. Epidemiologie & Onderzoek van het ministerie van Gezondheid Milieu en Natuur). Een verdere verlaging van de

MINISTER PRESIDENT VAN CURAÇAO

SES door een tweede economische klap door het wegvallen van het toerisme uit Nederland bevordert een slechtere gezondheidsstatus, en een slechtere gezondheidsstatus bevordert op haar beurt een verdere verlaging van de SES: "Low SES breeds Bad Health; Bad Health breeds Low SES".

Wij constateren dat wij ons een tweede ronde van "afsluiting" voor reizigersverkeer uit de Nederlandse markt niet kunnen permitteren. Wij gaan tot nu toe relatief succesvol om met het instellen van lokale maatregelen en wij blijven reizigers uit Nederland verwelkomen ondanks de enorme stijging aan incidenties. Wij zien dat wij met de van kracht zijnde maatregelen, zoals een pcr test vooraf en monitoring van reizigers na aankomst, en wellicht in de nabije toekomst ook het inzetten van andere test modaliteiten, de risico's voor import van het virus vanuit hogere risicolanden, tot een acceptabel niveau kunnen beperken.

Onze pogingen om de epidemie te managen en toch concreet perspectief op verbetering aan onze gemeenschap te bieden en daarmee ook de lange termijn negatieve impact voor de volksgezondheid af te wenden, zullen teniet worden gedaan bij een negatief reisadvies vanuit Nederland.

Om deze reden doe ik een dringend beroep op u, om het geschetste in overweging te willen nemen en af te zien van een negatief reisadvies voor Curaçao, en met elkaar opnieuw toe te werken aan een reis bubbel binnen het Koninkrijk onder afgesproken voorwaarden ter bescherming van de volksgezondheid in onze respectievelijke gemeenschappen.

Ik reken op uw begrip en steun voor dit voorstel.

5.1.2e

Eugene P. Rhuggenaath, MBA/MBI
Minister-president

Cc:
Mw. Z. Jesus- Leito MBA, Minister van Gezondheid, Milieu & Natuur.

MINISTERIO DI
ASUNTUNAN GENERAL

Aan Rijksinstituut voor volksgezondheid
En Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Datum: 26 oktober 2020

Contactpersoon:

5.1.2e

Email:

5.1.2e@gmail.com

Uw brief d.d.

Uw Kenmerk:

Number di registrashon

Number di kaso

Onderwerp:

Nieuwe afwegingskader voor
reizen binnen en naar het Caribisch gebied
binnen het Koninkrijk i.h.k.v. van COVID-19

Pagina:

Aantal Bijlagen:

Geachte

5.1.2e

Zoals ook aangegeven in het advies van het RIVM, is het wenselijk om een andere afwegingskader met elkaar te maken wat betreft de reisadvies binnen het koninkrijk, met name in dezen, tussen Nederland en de eilanden in het Caribisch gebied.

Behoudens alle argumenten die tot nu toe zijn genoemd (small number statistics, ander testbeleid op Curaçao, waarbij er ook asymptomatische close contacts worden getest alsook asymptomatische mensen aan het eind van de quarantaine waardoor ook bewust meer mogelijke positieven worden opgespoord en gevonden waarop weer gehandeld wordt maar waardoor vergelijkingen over en weer ook niet eenzijdig zijn, de relatieve risico's over en weer, etc.) zijn er ook argumenten van meer fundamentele aard.

COVID-19 heeft de hele wereld in haar ban. Begin maart jl. zijn er op Curaçao vroegtijdige en strenge maatregelen getroffen waarbij wijdverspreide transmissie in die fase is voorkomen. Dat was toen en er waren goede redenen om het destijds op die manier aan te pakken, gezien de kennis, zorg capaciteit en ervaring met COVID-19 die er toen was.

Dat ging natuurlijk wel gepaard met een enorm negatieve impact op leefbaarheid en de sociaaleconomische alsook public health situatie op het eiland.

COVID-19 gaat voorsnog niet weg. Zolang een duurzame acceptabele public health interventie niet voorhanden is, zullen wij met zijn allen op een normalere wijze moeten leren omgaan met het bestaan daarvan. En of er op relatief korte termijn (of überhaupt) een effectieve vaccin komt om de meest kwetsbare deel van de bevolking te beschermen, is nog de vraag. Wij zullen ons moeten richten op laag tot gemiddelde graad van transmissie accepteren, zolang wij de bovengenoemde kwetsbare groep kunnen afschermen. Dat vergt inzet op gedrag-motivatie naar specifiek bescherming van die groep toe. Zolang dat niet leidt tot wijdverspreide transmissie met oversterfte en overbelasting van de ziekenhuis- en ic capaciteit, hoeft dat geen ernstige situatie te betekenen.

Het vrije transport van mensen en goederen is een belangrijk onderdeel van ons aller leven. Zie daarvoor ook de nieuwe IHR in mondiaal verband. Het "normaliseren" van het omgaan met COVID zal dus ook

MINISTERIO DI
ASUNTUNAN GENERAL

"normalisering" van reisrestricties moeten inhouden. Zeker bezien het feit dat er gaandeweg steeds op en neer gaande golven van uitbraken te verwachten zijn en dat dus overall!

De vraag is ook wat de rol is van reizigers op de covid transmissie. Natuurlijk betekent opengaan voor landen met een hogere incidentie een toegenomen risico op import, maar de transmissie wordt gevoed door lokaal gedrag. Niet door de reizigers.

En als de hele wereld in hetzelfde schuitje zit, wat is dan nog het nut van reis restricties? Zeker als het gaat om landen met lagere incidenties dan het eigen land.

Voor de Caribische eilanden onderling hebben wij reeds ingezet op dat pad: landen met vrijwel gelijke incidenties, hebben inmiddels alle restricties weggehaald (Aruba en Curaçao).

Bij hogere incidenties is de gedachte dat de risico beperking middels vooraf testen (en mogelijk met introductie van nieuwe testmodaliteiten met additionele sequentiële testen) wellicht voldoende kan zijn.

Tot slot is natuurlijk de grootte van het ontvangend land bepalend: de incidentie per 100k kan dan wel hoog zijn, maar in absolute getallen, waar gaat het om bij komst of terugkeer vanuit het Caribisch gebied naar Nederland en verwacht men een merkbaar effect daarvan t.o.v. de lokale epidemie?

Resumerend stellen wij voor:

- Nastreven van normalisering van over en weer reizen, zeker binnen het Koninkrijk
- Geen negatieve reisadviezen geven aan landen met lagere incidenties dan het eigen land. Dit houdt in dat de gehanteerde drempelwaarden niet als absolute indicatoren moeten dienen maar dat deze gerelateerd moeten worden aan de eigen incidentie op dat moment.
- Bij grote verschillen in incidenties, geen onmiddellijke negatieve reisadviezen, maar vooraf en /of bij aankomst testen met evt. follow up na een week dan wel evt. andere reizigers vriendelijke interventies.

De reëel verwachte impact op de eigen situatie zou een betere graadmeter moeten zijn voor het nemen van eventuele maatregelen..

5.1.2e

Eugene Khuggenaath

Minister President
Minister van Algemene Zaken

KABINET VAN DE
GEVOLMACHTIGDE MINISTER
VAN CURAÇAO
"Curaçaohuis"
Prinsegracht 63-65
Postbus 90706
2509 LS 's-Gravenhage

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
t.a.v. Staatssecretaris Paul Blokhuis
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

VOLKSGEZONDHEID
WELZIJN EN SPORT
03 NOV. 2020
SCANPLAZA

